

Jubilant doc. MUDr. Bohuslav Konopásek, CSc.

Doc. MUDr. Bohuslav Konopásek, CSc., se narodil 26. 10. 1943 a letos se dožívá životního jubilea. Dožít se tohoto věku je dar a kdo jiný než onkolog by neznal cenu tohoto daru. Bohužel jen někteří se dožívají a jen někteří si zaslouží, aby se o nich psalo.

Proč píší o doc. Konopáskovi? Protože jsem přesvědčena, že si zaslouží, aby se i ostatní zamysleli nad jeho přínosem české onkologii. Kromě toho jsou zde i osobní důvody. Narodili jsme se ve stejném roce, pracujeme ve stejném oboru, pracovali jsme 25 let vedle sebe na stejném pracovišti a dali si vzájemný slib, že o sobě napíšeme. Učinili jsme tak již před 5 lety, a než jsme se nadáli, je zde další jubileum, ve které jsme ani nedoufali.

Na oslavě sedmdesátin doc. Konopáška zazněla z úst přednosta onkologické kliniky jeho výstižná charakteristika: „Doc. Konopásek je příkladný týmový hráč. Potřebuje však určitý oddechový čas, ale pevně věříme, že se budeme moci na něho spoléhat i v budoucnu.“ A tak se i stalo.

Jelikož jsem o doc. Konopáskovi a jeho odborném zrání a všech důležitých odborných počinech psala před 5 lety, nebudu se nyní opakovat a napíši to, co v minulém článku nezaznělo nebo zaznělo nedostatečně.

Na klinice pracoval a pracuje dále (na zkrácený úvazek) a svůj čas plně věnoval a věnuje nemocným, a to jak na ambulanci, tak na lůžkovém oddělení. Založil novou ambulanci – ambulanci druhého názoru (second opinion). Stal se stálým členem imunologické ambulance.

Prosazoval neúnavně a umanutě své rozhodnutí věnovat se v ambulanci pacientovi minimálně půl hodiny. Toto rozhodnutí nebylo v žádném případě výrazem jeho pomalosti, ale letité zkušenosti, která praví, že pacient potřebuje být se svým lékařem po individuálně dostatečný čas nezbytný k navázání přímého kontaktu a získání a vybudování pacientovy důvěry k ošetřujícímu lékaři. Právě nedostatek času věnovaný lékařem pociťují nemocní velmi bolestně. Dnes je jubilant velmi zkušeným a re-

spektovaným odborníkem v onkologii klinické i radiační.

Jeho začátky však nebyly jednoduché. Vystudoval Fakultu všeobecného lékařství Univerzity Karlovy (FVL UK), promoval v roce 1968 a nastoupil do patofyziologického ústavu FVL UK, kde také začala jeho pedagogická práce. Nemožnost dalšího vzdělávání v zahraničí (po kterém toužil) a prodělaný vážný úraz jej vedly k rozhodnutí věnovat se klinické medicíně.

V roce 1972 odešel z teoretického ústavu a nastoupil jako sekundární lékař na radioterapeutickou část tehdejší radiologické kliniky. Tato onkologicky zaměřená sekce se brzy po jeho příchodu transformovala v onkologickou kliniku. V té době byl již takřka 4 roky po promoci, ale v klinické medicíně byl začátečník.

Tento rozdíl pociťoval tehdy jako handicap, a proto pracoval velice usilovně, aniž hleděl na čas, a to jak prakticky u lůžka, tak v ambulanci, ale zejména v radioterapii. Stejně usilovně i studoval veškerou dostupnou literaturu, takže svou nevýhodu velmi rychle překonal a stal se brzy jednou z opor kliniky.

Od roku 1974 se začal kromě bohaté klinické práce věnovat na nově konstituované onkologické katedře I. lékařské fakulty postgraduální výuce a posléze i na fakultě výuce pregraduální. Absolvoval postupně atestace z radioterapie a z klinické onkologie a konečně mu bylo dovoleno (v roce 1987) obhájit kandidátskou práci týkající se včasné diagnózy kostních metastáz pomocí izotopové metody, kterou spoluzavedl a posléze dal k dispozici. V té době šlo o významný počín.

V roce 1990 habilitoval a získal titul docenta. V roce 1991 absolvoval roční pracovní stáž v USA (University of Alabama). Své zkušenosti praktické i jazykové pak plně využil ve své práci klinické i pedagogické.

Během svého profesního života se více věnoval nemocným s karcinomem prsu a pacientkám s gynekologickými malignitami. V těchto oborech byl i publikačně

činný. Publikoval více než 200 vědeckých prací. Spolupodílel se na čtyřech monografiích a dvou skriptech, některé práce byly oficiálně oceněny. Mnoho času věnoval pregraduální výuce mediků a postgraduální výuce onkologů, léta byl koordinátorem výuky pro všechna onkologická pracoviště sdružená kolem Onkologické kliniky 1. LF UK. V posledních letech pronesl na různých odborných fórech filozoficky zaměřené přednášky, ve kterých se zabýval vztahem nemocných a lékařů k léčitelskému, vztahům onkologa k nemocným a roli délky času věnovaného pacientovi, důležitosti výuky klinického vyšetřování u studentů a konečně nebezpečí syndromu vyhoření. Tyto přednášky měly vždy velkou odezvu a byly velmi ceněny. Nezapomínal ani na popularizaci vědy v oblasti onkologie. Po celá léta je znám jako neúnavný diskutér a glosátor přednášek svých kolegů. Pokud je náhodou doc. Konopásek na některém sympoziu nepřítomen, diskuze je vždy chudší a den nudnější.

Nevyhýbá se ani novinkám v onkologii, a to zejména postavení biologické (cílené) léčby v onkologii a možnosti využití poznatků imunologie v onkologii. O imunologii a onkologii byla vydána monografie, kde napsal významnou kapitolu. Stále publikuje, sice ne již jako hlavní autor, zato však jako spoluautor článků, a to i ve velmi oceňovaných časopisech (2x časopis Lancet).

Doc. Konopásek je nejen zkušený a vzdělaný odborník, ale je i vtipný

a příjemný společník. V onkologické obci je velmi dobře známo, že velmi rád tančí, a to zcela neúnavně. Mnoho kolegyně zažilo jeho „roztáčení faldů“. Z jeho zálib je známo i to, že rád a dobře lyžuje.

Jeho koníčkem největším je však psaní, a sice psaní pohádek pro děti.

Souvisí to s jeho po většinu života harmonickým rodinným zázemím a jeho vřelým vztahem k dětem. Sám je láskyplným otcem dvou dnes již dospělých dcer a výborným dědečkem čtyř vnuků. Je známá řada úsměvných historek, které doprovázely výchovný proces uskutečňovaný otcem a po letech dědečkem. Jeho vnoučata jsou na dědečka hrdá, ale hierarchie v práci lékaře je dětmi někdy chápána poněkud zkresleně. O tom hovoří jedna z příhod. Byl se svým vnukem, tehdy asi 6letým, v dětském divadle jako

zdravotní dozor. Vnouček Matěj byl na svého dědečka a jeho důležité postavení v navštíveném divadélku patřičně pyšný, a tak se ho velice hlasitě zeptal: „Kde máš zaparkovanou sanitku?“ „Žádnou nemám,“ odvětil tiše zklamaný prarodič. „Ale když tady někdo chytne rakovinu, tak to ho vyléčíš?“ byl další velmi hlasitě pronesený dotaz. Doc. Konopásek již nebyl schopen sdělovat pravdu. „Samozřejmě,“ zněla suchá a tichá odpověď. Vnouček byl spokojen, hrdě se rozhlížel kolem, neboť dědeček nezklamal. Z podobných příhod jubilant čerpá materiál pro dětské knížky. Je jich již hezká řádka. Mám je všechny s věnováním autora a ráda z nich občas čtu dětem svých přátel. Poslední knížka se nazývá „Toč se, Dorka, dokola“ a ilustracemi ji, stejně jako ostatní knížky, doplnila docentova mladší dcera.

Náš vzájemný vztah byl dlouho ambivalentní. Byli jsme stejně staří (či stejně mladí), oba usilovní, sebevědomí a oba jsme chtěli něčeho dosáhnout. Po letech se náš vztah kultivoval a stal se příjemně přátelským a plným vzájemného respektu.

Život doc. Konopáska je naplněn láskou k onkologii a vnitřní potřebou poskytovat nemocným to nejlepší. Stejně se rozdává i v pedagogické oblasti a předává studentům znalosti a dovednosti prochnuté letitými zkušenostmi a nadšením pro vše nové.

Bobe, přeji Ti hodně zdraví, hodně radosti z vnoučat a nám všem přeji, abychom se ještě dlouho mohli těšit z Tvé přítomnosti a z Tvých vtipných a poetických poznámek.

*Praha, říjen 2018
prof. MUDr. Jitka Abrahámová, DrSc.*